

NESBYEN KOMMUNE
KOMMUNEHUSET
3540 NESBYEN

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato:

Sak/dok.: 10/00959-231

01.11.2024

Ark.: 326.12 BS

Vedtak i klagesak 2023/2, 3, 4 og 5, Havasgard i Nesbyen kommune

Statens kartverk har i dag gjort vedtak om skrivemåten av følgende stedsnavn i Nesbyen kommune:

Vedtatt skrivemåte	navneobjekt	
Havasgard	gard, gnr. 73	
Havasgard	bruk, bnr. 73/1	
Rødningen (hovednavn) Havasgardrødningen (undernavn)	bruk, bnr. 73/4	
Grøtodden og Havasgard skog	skogsteig, bnr. 73/9	endres i matrikkelen
Havasgardremmen	skogsteig, bnr. 73/17	endres i matrikkelen
Nørdre Havasgardengi	innmarksteig, bnr. 41/34	

Vedtaket er gjort med hjemmel i § 7 tredje ledd i lov om stadnamn.

Bakgrunn

Statens kartverk gjorde 8.6.2022 vedtak om skrivemåten *Havardsgard* for gardsnummer 73 i Nesbyen kommune. Vedtaket var del av en større navnesak, 2016/61607 *Lyseren mfl.*

Vedtaket ble påklaget av eieren av bnr. 73/1. Han ønsker skrivemåten *Havasgard*, jf. e-post 8.8.2023, med vedlagt begrunnelse. Klagesaken gjennomføres på samme måte som en vanlig navnesak.

Rettslig grunnlag

Når skrivemåten av et stedsnavn skal fastsettes for offentlig bruk, er hovedregelen å ta utgangspunkt i den nedarva lokale uttalen av navnet. Skrivemåten skal følge gjeldende rettskrivingsprinsipper for norsk, jf. § 4 første ledd i loven. Skrivemåten skal være praktisk og ikke skygge for meningsinnholdet i navnet, jf. § 1 første ledd.

I *utfyllende regler om skrivemåten av norske stadnamn* er det mer detaljerte bestemmelser om hvordan stedsnavn skal normeres.

I tillegg må det tas hensyn til normeringspraksisen i området og skrifttradisjonen for navnet saken gjelder, og hva som er registrert i Sentralt stedsnavnregister (SSR) fra før. Lokale ønsker fra dem som har uttalerett, skal

www.kartverket.no

også spille inn. Det skal legges særlig vekt på ønsket til eieren når saken gjelder bruksnavn, og skrivemåten som eieren ønsker, ligger innenfor regelverket.

Høring

Kartverket sendte oppstartsbrev i klagesaken 5.1.2023.

Nesbyen kommune kunngjorde saken i Hallingdølen og på hjemmesidene sine. Nes historielag har sendt høringsinnspill. De støtter klager og skriver at *Havasgard* er i samsvar med lokal uttale. Kommunen sendte uttalelsen til Språkrådet i brev datert 13.4.2023.

Språkrådet ga tilråding i saken i brev 18.4.2023, se vedlegg.

Uttale og skriftradisjon

I denne saken gjelder spørsmålet om skrivemåten skal være *Havas-* i samsvar med uttalen eller *Havars-*, *Havards-* i samsvar med den overveiende skriftradisjonen.

Det er ingen uenighet om uttalen. Norske Gaardnavne fra 1909 oppgir uttalen *ha`vaska*, bygdeboka fra 2007 gjengir uttalen som «*Havasga*». (Gards- og slekthistorie, bind 2B, s. 494). Uttalen er altså uten *r* i førsteleddet.

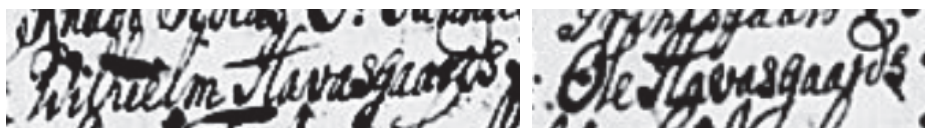
De eldste kildene for gardsnavnet er fra danskspråklig tid. Navnet skrives da med *-r*-i førsteleddet, f.eks. *Hoffuorsgard* 1542 og *Hoffourtzgordt* 1557 (fra bygdeboka), *Hoffversgaard* 1723.

Matrikkelen har *Havarsgaard nordre* i 1886, 1905 og 1950.

Navnet mangler på nyere kart (gården ligger i tettbygd område), men står som *Haaversgaard* i rektangelmåling fra 1845.

I nyere tid finner vi også skrivemåten *Havasgard*. Skrivemåten er gjennomført i bygdebøkene, og brukes noe i lokalhistoriske skrift og lokale aviser. Alle disse er fra 2000-tallet, men det finnes også eldre eksempler.

- En skogteig som ble skilt ut i 1918 (73/17) fikk navnet *Havaskar(r)emmen*.
- Historielaget gjør oppmerksom på uttalenær skrivemåte i kirkeboka fra 1745, når dåpen til Wilhelm *Havagaards* (?) er registrert. Året før døpes Ole *Havasgaards*.

Tilråding

Språkrådet skriver i sin tilråding at det kan være usikkert hvilket personnavn som inngår i visse stedsnavn. Norske Gaardnavne regner med at *Hávarðr* ligger til grunn, mens klager og bygdeboka regner med et navn *Hav/Hava* (norrønt *Hafr*). For *Haverstad* i Sør-Fron, der førsteleddet har skrivemåter som ligner på navnet i Nesbyen, regner man med *Hafr* eller *Hafri* i førsteleddet.

Språkrådet skriver videre at når opphavet er usikkert, bør man velge en uttalenær skrivemåte. På den måten låser man ikke skrivemåten til en bestemt tolkning. At navnet lokalt oppfattes som sammensatt med *Hav*, selv om dette kan være en omtolkning, åpner også for å skrive i samsvar med den nye tolkninga, se punkt 1.3. i utfyllende reglene.

Etter en samlet vurdering, tilrår Språkrådet **Havasgard**, i samsvar med uttalen og lokalt ønske.

Kartverkets vurdering

Som vist overfor er det tradisjon for å skrive navnet med *r* i førsteleddet, f.eks. *Havarsgaard* i matrikkelen. Derimot er det ingen eksempler på skrivemåter med *d*, slik at skrivemåten *Havardsgard* i det opprinnelige vedtaket kan oppfattes som fremmed.

Skrivemåten *Havasgard* er først og fremst brukt i etter 2000, men *Havasgaards* i kirkeboka fra 1744 og 1745 tyder på at uttalen *Havas-* har lang tradisjon.

Hovedregelen i loven er å ta utgangspunkt i lokal nedarva uttale når man fastsetter skrivemåten av navn. Her er det samsvar mellom uttalen av førsteleddet og det lokale ønsket. I tillegg gjør en lydrett skrivemåte at man ikke låser seg til en bestemt tolkning av navnet, slik Språkrådet påpeker.

På denne bakgrunnen vedtar Kartverket skrivemåten **Havasgard** for gårdsnavnet og navnet for bnr. 73/1. Samme skrivemåte blir vedtatt i de avleda navna:

- *Grøtodden og Havasgard skog (73/9)*
- *Havasgardremmen (73/17)*
- *Nørdre Havasgardengi (41/24)*
- For bruksnummer 73/4 er det tidligere avklart at *Rødningen* skal stå som hovednavn, mens undernavnet får skrivemåten *Havasgardrødningen* i samsvar med gårdsnavnet.

I matriklene er *Tongaarden* eller *Haversgaards Tongaard* brukt som navn på 73/1. I dag er navnet brukt om en smal strimmel som ikke lenger hører til gnr. 73 (opplyst på telefon av tidligere grunneier). Kartverket vurderer at dette ikke er et navn som skal inn på offentlige kart. Se også kommentar om betydningen «gardstun, gardsplass» i det opprinnelige vedtaket.

Kunngjøring

Kommunen skal sørge for at vedtaket gjøres kjent for de partene i kommunen som har klagerett etter § 12 første ledd i loven, og som ikke er adressater i dette brevet, jf. § 9 i forskrift om stadnamn. Kommunen oppfordres også til å informere innbyggerne i kommunen, f.eks. med notis i ei lokalavis og på nettsidene sine.

Når vedtaket gjelder skrivemåten av bruksnavn, skal kommunen sende melding om vedtaket direkte til eierne av bruket.

Bruksnavn

Vedtaket om skrivemåten av gårdsnavn skal som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten av bruksnavn som er identisk med gårdsnavnet, eller der gårdsnavnet inngår som en del av bruksnavnet. Men etter § 5 tredje ledd i lov om stadnamn har eieren rett til å fastsette en annen skrivemåte av navn på eget bruk enn den som følger av § 4 første ledd i loven. Forutsetningen er at han/hun kan dokumentere at skrivemåten har vært i offentlig bruk som bruksnavn (på offentlig kart, på skilt, i matrikkelen, skjøte e.l.). I så fall må eieren sende krav om det til Kartverket og legge ved slik dokumentasjon. Kartverket er formelt vedtaksorgan også for skrivemåten av bruksnavn fastsatt av eieren.

Bruk av vedtatte skrivemåter

Vi vil minne om reglene i stedsnavnloven om plikt til å bruke vedtatte skrivemåter, jf. § 11, spesielt første setning, som har denne ordlyden: «Når skrivemåten av eit stadnamn er fastsett etter denne lova og ført inn i stadnamnregisteret, skal han brukast av eige tiltak av dei som er nemnde i § 1 tredje ledd.» Det vil si organer for stat, fylkeskommune og kommune samt selskaper som det offentlige eier fullt ut.

Vi presiserer at lov om stadnamn regulerer *offentlig* bruk av stedsnavn. Privatpersoner og bedrifter som ikke er heleide av det offentlige, er derfor ikke pålagt å følge vedtatte skrivemåter.

Når det samme navnet er brukt om ulike navneobjekter på samme sted, skal skrivemåten i primærfunksjonen som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten i de andre funksjonene.

Kartverket fører den vedtatte skrivemåten av bruksnavn i SSR, og skrivemåten hentes inn i matrikkelen derifra.

Klage

Vedtaket om skrivemåten kan etter § 12 i lov om stadnamn påklages av dem som etter § 6 bokstav a til c har rett til å ta opp saker om skrivemåten av stedsnavn. Klagefristen er tre uker fra meldinga om vedtaket er kommet fram til mottaker, jf. § 9 i forskrift om stadnamn. Dersom meldinga skjer med offentlig kunngjøring, starter klagefristen fra den dagen vedtaket blir kunngjort første gang. De som har klagerett, har rett til å se saksdokumentene, som er arkivert hos vedtaksorganet. Det er anledning til å søke om utsatt iverksetting av vedtaket til klagefristen er ute eller klagen er avgjort.

En eventuell klage skal sendes til Kartverket med kopi til kommunen. Klagen skal grunngis, og grunngivinga må behandle alle navn eller navneledd klagen gjelder.

Når man tar opp en klagesak, gjelder de samme saksbehandlingsreglene som for navnesaker ellers. Dersom vedtaket blir opprettholdt, sender Kartverket saken videre til klagenemnda for stedsnavnsaker, som er oppnevnt av Kulturdepartementet.

Med vennlig hilsen

Helge Dønvold
Seksjonssjef

Berit Sandnes
stedsnavnansvarlig

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi   SPRÅKRÅDET
                  Tollef Mathismoen

Lenker: [Lov om stadnamn](#)
                  [Forskrift om stadnamn](#)
                  [Utfyllande reglar om skrivemåten av norske stadnamn](#)

Vedlegg: Tilråding fra Språkrådet.